

**Hynda O. N.**

The «European university» of Lviv branch

**Hynda S. N.**

Ivan Franko National University of Lviv

## IMPROVEMENT OF MANAGEMENT PROCESS BY INTELLECTUAL CAPITAL OF PEOPLE WITH LIMIT POSSIBILITIES

### Summary

The role of intellectual capital of people is described with limit possibilities in development of economy of the state on the whole. The problems of management this capital are certain and recommendations over are brought in relation to their decision in Ukraine. The analysis of this problem is confirm meaningfulness of intellectual capital of persons with limit possibilities in development of economy on a macrolevel.

**Keywords:** intellectual capital, human capital, disability, models of disability, persons with limit possibilities.

УДК 33.021

**Григор'єв Г. С.**

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

## ВЕКТОРНА НАПРАВЛЕНІСТЬ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У НАЦІОНАЛЬНОМУ МАКРОЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті запропонована векторна направленість фінансово-економічних трансформацій, які потребує національне макроекономічне середовище. Досліджено стан та вплив факторів на національне макроекономічне середовище. Розроблена структурована векторна модель трансформації фінансово-економічних процесів у національному макроекономічному просторі, у якій основними компонентами, з урахуванням кількісної та якісної орієнтації, є – міжнародна інтеграція на фінансових ринках; міжнародна інтеграція на товарних ринках; міжнародна кооперація та спеціалізація; формування інвестиційного портфелю; розвиток Initial Public Offering; застосування злиття та поглинання; розвиток електронної комерції; розвиток форм міжнародної економічної інтеграції та глобалізація економічного розвитку.

**Ключові слова :** вектор, макроекономічне середовище, національна економіка, глобалізація, інтеграція, кооперація, спеціалізація.

**Проблема дослідження.** Національне макроекономічне середовище України, в умовах обмеженості ресурсного забезпечення та агресивної поведінки зовнішнього оточення, з 2015 р. стало на шлях трансформаційних процесів та радикальних реформ. Державними інституціями розроблені відповідні стратегії, які спрямовані на здійснення послідовних ринкових перетворень щодо забезпечення ефективності державної економічної політики. Значна кількість урядових рішень, покликаних усунути перешкоди розвитку національної економіки та її сегментних складових, зокрема підприємництва, забезпечує підвищення ділової активності у макроекономічному просторі України. В останні роки перестали загострюватися або повністю зникли кризові явища, які були характерні національному макроекономічному середовищу в період 2008–2014 рр. У зазначений період національне макроекономічне середовище пережило безпрецедентне поєднання політичної та фінансово-економічної криз. Макроекономічні дисбаланси, накопичені у 2008–2014 роки, та агресивна політика зовнішнього оточення зруйнували макроекономічну стабільність у національному просторі.

Достатньо відчутними для національної економіки стали негаразди на фінансово-грошовому та валютному ринках країни. У 2013–2016 роках фінансово-грошовий та валютний ринок України пережив найглибшу кризу з часів здобуття незалежності. Вона була спричинена також сегментними структурними дисбалансами, які накопичилися протягом 2008–2014 років. Особливо необхідно відмітити про відсутність належного

регулювання та ефективного нагляду з боку державних інституцій у зазначений період.

Негативними складовими фінансово-грошового та валютного ринку країни були: значна кількість банківських установ; непрозора структура власності; масштабне кредитування пов'язаних осіб; економічно необґрунтовані ставки за депозитними операціями; недостовірна інформація, подана у фінансовій звітності; фіктивні кореспондентські рахунки в інших банківських установах, у т.ч. іноземних; політично мотивоване кредитування з боку державних фінансових установ; обмеження вільної купівлі-продажу іноземної валюти; обов'язковий продаж державі частини валютної виручки; регулювання термінів оплати експортних й імпорتنих операцій; регулювання валютних відносин на ринку готівкової валюти; введення лімітів для учасників валютного ринку на валютні операції; значна девальвація національної валюти; розмір облікової ставки НБУ та інші.

У 2014 році на валютному ринку відбувся перехід від штучно стабільного до гнучкого обмінного курсу національної валюти, який визначається фундаментальними чинниками ринкового середовища – попитом та пропозицією. Але необхідно відмітити, що державні інституції мають відповідний інструментарій, якій може вплинути як позитивно, так і негативно на формування обмінного курсу національної валюти.

В контексті цього актуальним є розробка сучасного методичного інструментарію в системі державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації, зокрема на основі концепції вектору розвитку. Вектор розвитку –

це забезпечення сталого розвитку держави, проведення структурних реформ та, як наслідок, підвищення стандартів життя. Україна має стати державою з сильною економікою та з передовими інноваціями. Для цього, передусім, необхідно відновити макроекономічну стабільність, забезпечити стійке зростання економіки екологічно невиснажливим способом, створити сприятливі умови для ведення господарської діяльності та прозору податкову систему [1].

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Загальними питаннями векторної направленості фінансово-економічних трансформацій у макроекономічному середовищі присвячені наукові дослідження: В.О. Козуба, Ю.М. Сафонова, І.А. Ломачинської, Є.І. Масленнікова, Л.О. Чернишової, О.В. Побережець, Л.Л. Носача та ін.

**Невирішені частини загальної проблеми.** Недосконала або взагалі відсутня методологічна підтримка трансформації фінансово-економічних процесів у національному макроекономічному просторі.

**Мета статті.** Розробка структурованої векторної моделі трансформації фінансово-економічних процесів у національному макроекономічному просторі.

**Основні результати дослідження.** На 1 жовтня 2017 року кількість діючих банків складає 88 установи. За період 2014–2017 років було виключено з державного реєстру або знаходяться в режимі ліквідації або визнані неплатоспроможними 90 фінансових установ. Проведене очищення банківської системи сприяє її відновлення, про що свідчить позитивна динаміка основних показників діяльності банківських установ за останні роки. Але, трансформаційні процеси у банківському секторі завершені тільки наполовину, оскільки для забезпечення динамічного відновлення кредитних і депозитних операцій, підвищення фінансової стійкості банківських установ та їхньої здатності протистояти негативним впливам з внутрішнього та зовнішнього середовища потрібні пріоритетні зміни в системі пруденційного регулювання та нагляду.

Основними джерелами пруденційного регулювання в Україні вважаються: Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р., № 2121-III; Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджена постановою Правління НБУ від 28.08.2001 № 368; Положення про застосування Національним банком України заходів впливу, затверджене постановою Правління НБУ від 17.08.2012 № 346. У зазначених джерелах визначено обов'язкові нормативи діяльності банківських установ та їхні граничні орієнтири, а також заходи впливу в разі порушення нормативів.

Фінансово-економічна дерегуляція створила фундаментальні передумови для розвитку фінансово-економічної глобалізації та експансії міжнародних ринків капіталу. Участь національного макроекономічного середовища у сучасних міжнародних інтеграційних процесах зумовлена потребою подолати штучну відокремленість України від світового господарства. Для ефективної інтеграції України у міжнародний макроекономічний простір та формування стратегічних світогосподарських зв'язків необхідні певні передумови: інституційний суверенітет, політичні, правові, фінансово-економічні, соціально-культурні, інфраструктурні та інші [2].

Враховуючи, що Україна – одна з найбільших європейських держав, то для неї особливо важливо є інтеграція саме з країнами Європи і, в першу

чергу, з країнами-членами Європейського Союзу. Ключовим напрямком зовнішньої політики України та її стратегічним курсом визнано вступ до Європейського Союзу (ЄС) [3]. Ідея європейського вибору позитивно сприймається населенням України, євроінтеграційні прагнення України співпадають із необхідністю її модернізації і радикального реформування. Досягнення відповідності держави й українського суспільства копенгагенським критеріям членства в ЄС є головним довготерміновим завданням євро-інтеграційного курсу [4].

За існуючих глобалізаційних викликів, відкритості національного макроекономічного середовища й динамізму фінансово-економічних процесів, стає актуальною їх векторна направленість. На рис. 1 представлено структурована векторна модель трансформації фінансово-економічних процесів у національному макроекономічному просторі, у якій основними компонентами, з урахуванням кількісної та якісної орієнтації, є: міжнародна інтеграція на фінансових ринках; міжнародна інтеграція на товарних ринках; міжнародна кооперація та спеціалізація; формування інвестиційного портфелю; розвиток Initial Public Offering; застосування злиття та поглинання; розвиток електронної комерції; розвиток форм міжнародної економічної інтеграції та глобалізація економічного розвитку.

Перший компонент векторної трансформації – міжнародна інтеграція на фінансових ринках. Необхідно відмітити, що фінансовий ринок є сегментним компонентом фінансової системи відповідного макроекономічного середовища, який може динамічно та ефективно функціонувати лише у ринковому середовищі, де значна частина фінансових ресурсів мобілізується відповідними суб'єктами на засадах їх купівлі-продажу. Міжнародний фінансовий ринок – це система, яка побудована на відповідних принципах, де здійснюється обіг фінансового капіталу з урахуванням попиту і пропозиції, та функціонує у міжнародному середовищі в якості покушних і платіжних засобів, кредитів, депозитів, інвестиційних ресурсів тощо.

Міжнародний фінансовий ринок – це міжнародні страхові, валютні та грошові ринки; міжнародні ринки кредитних зобов'язань та боргових цінних паперів; міжнародні ринки титулів (прав) власності. Учасниками міжнародного фінансового ринку виступають: окремі держави або союзи, суб'єкти господарювання та інші організації, які бажають передати в користування вільні фінансові ресурси або потребують інвестиційного забезпечення; посередники фінансові, які забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів серед учасників міжнародного ринкового середовища.

Процес інтеграції фінансових ринків впливає: на інноваційний розвиток суб'єкта макроекономічного середовища; на формування сучасної системи розрахунків між учасниками ринку; концентрацію діяльності суб'єктів у міжнародних фінансових центрах; інституціоналізацію та лібералізацію фінансового середовища [5].

*Міжнародна інтеграція на фінансових ринках* – це вихід суб'єктів однієї країни на фондові ринки інших країн; участь у міжнародних кредитних та валютних операціях; співпраця з міжнародними фінансовими організаціями (Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку, Світовий банк, Африканський банк розвитку, Європейський інвестиційний банк, Азійський банк розвитку та інші).



Рис. 1. Вектори трансформації фінансово-економічних процесів у національному макроекономічному просторі

Міжнародна інтеграція на фінансових ринках включає створення транснаціональних корпорацій та вихід фінансових інститутів на наднаціональний рівень. На українському фінансовому ринку працюють глобальні міжнародні фінансові холдинги, до складу яких входять: Шведський СЕБ Корпоративний Банк (SEB Group), Німецький Дойче Банк ДБУ (Deutsche Bank), Французький Креді Аґріколь Банк (Credit Agricole Group) й УкрСиббанк (BNP Paribas), американський Сітібанк (Citigroup) та інші. Міжнародні страхові компанії: Metropolitan Life Insurance Company (США), Vienna Insurance Group (Австрія), UNIQA Group (Австрія) Powszechny Zakład Ubezpieczeń (PZU) (Польща), GRAWE GROUP (Австрія) та інші.

Міжнародна інтеграція на фінансових ринках підтримує суб'єктів міжнародного середовища в умовах тимчасових труднощів у зв'язку з економічною кризою або стихійним лихом. Суб'єкти міжнародного середовища, які розвиваються, не володіючи достатніми інвестиційними ресурсами, залучаючи капітал, здійснюють інвестиції без надмірного обмеження споживання. Міжнародні інвестори, купуючи активи різних суб'єктів міжнародного середовища, мають можливість знизити цінові ризики, на глобальному рівні міжнародний ринок капіталів дозволяє направити заощадження для найбільш ефективного використання. Необ-

хідно відмітити, що міжнародна інтеграція ринків капіталу може надати і негативний вплив на національну економіку, зокрема глобалізація фінансових ринків привела до помітного зростання їх волатильності, посилила ефект поширення фінансово-економічних потрясінь у міжнародному середовищі [6].

Наступний компонент векторної трансформації – міжнародна інтеграція на товарних ринках. Міжнародна інтеграція на товарних ринках обумовлена об'єктивними процесами глобалізації та тенденціями у міжнародному макроекономічному просторі. Починаючи з етапу формування міжнародного товарного ринку і системи міжнародного господарства, здійснюється неминучий інтеграційний процес під впливом відповідних факторів кожного національного макроекономічного середовища у визначену систему. Особливою сутнісною характеристикою міжнародної інтеграції на товарних ринках – є усунення будь-яких обмежень у руху товарів (робіт, послуг) у міжнародному макроекономічному просторі. Зняття всіх торгових бар'єрів у відповідному міжнародному середовищі надає можливість для розвитку більшої кооперації та спеціалізації національних економік з урахуванням принципів порівняльних переваг. Міжнародна інтеграція на товарних ринках потребує формування та застосування такої

моделі торгових взаємовідносин, яка б відповідала наступним принципам: партнерство, спеціалізація, субсидіарність, концентрація, стратегічна програмність та відповідальність [7].

Позитивним прикладом для національної економіки є інтеграційні процеси з Європейським Союзом. Офіційно та у повному обсязі вступила в силу з 1 вересня 2017 року Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, важливим компонентом якої є запровадження відповідних умов для посилення економічних та торговельних зв'язків між національною економікою та макроекономічним середовищем країн Європейського Союзу.

Зокрема, з 1 січня 2016 р. запрацювала Зона вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом. Повна та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом – це широкоаспештабна за змістом торговельна угода, яка спрямована на зменшення та скасування тарифів, які застосовуються сторонами щодо товарів, лібералізацію доступу до ринку послуг, а також на приведення українських правил та регламентів, що стосуються бізнесу, у відповідність правилам та регламентам ЄС з метою забезпечення вільного руху товарів і послуг між двома сторонами та взаємного недискримінаційного ставлення до компаній, товарів і послуг на території України та Європейського Союзу [3].

ЄС став найбільшим торговим партнером України з питомою вагою торгівлі товарами (роботами, послугами) близько 40% за дев'ять місяців 2017 р. Обсяг національного експорту товарів до Європейського Союзу за підсумками січня-вересня 2017 року відносно аналогічного періоду 2016 року зріс на 29,1 % або 2,8 млрд. дол. Необхідно відмітити, що це найбільше зростання експорту товарів серед усіх партнерів нашої країни у вартісному вимірі.

Зона вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом повинна стати прикладом економічної (торговельної) інтеграції на американському й африканському континенті, у азійсько-тихоокеанському регіоні та на пострадянському просторі з метою посилення економічних та торговельних відносин у міжнародному середовищі.

Присутність України у глобальному торговельному міжнародному просторі істотно зросла за останні роки, але все ще залишається недостатньою. Для активного включення до глобальних ланцюгів доданої вартості національній економіці необхідно відкоригувати товарну структуру національного експорту і перейти на виробництво експортно-орієнтованої продукції, яку потребує міжнародне макроекономічне середовище в умовах сьогодення та у майбутньому.

Компонент векторної трансформації – *міжнародна спеціалізація та міжнародна кооперація*. Міжнародна спеціалізація – це спеціалізація суб'єктів міжнародного середовища на певних видах господарської діяльності з метою досягнення фінансово-економічних та соціальних результатів. Спеціалізація заснована на диференціації міжнародної господарської діяльності, суб'єкти якої зосереджені на виробництві певних товарів (робіт, послуг) понад внутрішньої потреби національної економіки з метою обміну на міжнародному глобальному просторі [2]. Модель спеціалізації національної економіки має базуватися на моделі інноваційно-інвестиційного розвитку з урахуванням факторів ендогенного зростання. Міжнародна спеціалізація національної економіки є вагомим ознакою, яка сприятиме отриманню

Україною конкурентоспроможного місця у міжнародному економічному просторі. Стратегічним пріоритетом має бути підтримка сегментів національної економіки, які застосовують інноваційні конкурентоспроможні технології і мають високу додану вартість [6].

Міжнародна кооперація – це форма тривалих раціональних господарських зв'язків між спеціалізованими суб'єктами міжнародного економічного простору. У міжнародній кооперації застосовуються сегментні результати суб'єктів міжнародного економічного простору з метою отримання загального результату господарської діяльності. Базовими компонентами налагодження коопераційних зв'язків є – кластерезаційні програми, договірна спеціалізація та інтегрована кооперація. Необхідно зазначити, що багатовекторна кооперація в умовах глобалізації міжнародного економічного простору та особливостей соціально-економічного розвитку міжнародного середовища постає вагомим передумовою підвищення ефективності окремих національних відтворювальних комплексів [8]. Ефективність участі національної економіки у процесах міжнародної господарської кооперації значною мірою залежить від правильності макроекономічного регулювання національного економічного простору. Державна інституційна складова повинна забезпечити сприятливі умови (нормативно-правове забезпечення, укладання відповідних міжнародних угод, систему оподаткування, стабільність внутрішнього ринку та умов діяльності тощо) для розвитку коопераційної взаємодії суб'єктів національної економіки у міжнародному економічному просторі.

*Формування інвестиційного портфелю*. Інвестиційний портфель – сукупність об'єктів матеріального, фінансового та нематеріального інвестування, які використовуються суб'єктом для реалізації інвестиційної політики у майбутньому. Стратегічною метою формування інвестиційного портфеля є вирішення відповідних завдань інвестиційної діяльності суб'єктів макроекономічного середовища шляхом виокремлення найбільш рентабельних і неризкових об'єктів інвестування [8–9]. Процес формування інвестиційного портфеля дозволяє забезпечити значні темпи збільшення капіталу суб'єкта макроекономічного середовища, що позитивно впливає на його результати діяльності.

*Розвиток Initial Public Offering* – це розвиток первинної публічної пропозиції та розміщення цінних паперів суб'єктів господарювання. Same Initial Public Offering є сучасним інструментом залучення інвестиційних ресурсів на ринку капіталів у міжнародному макроекономічному середовищі. Розвиток Initial Public Offering у національній економіці – це сегментний параметр успішності національної економіки країни, який свідчить про можливість національних суб'єктів господарювання залучити фінансові ресурси шляхом розміщення цінних паперів у міжнародному макроекономічному середовищі. Розвиток Initial Public Offering свідчить про довіру не тільки до суб'єктів господарювання, але й до національної економіки. Успішними суб'єктами національної економіки, які застосовують Initial Public Offering є «Landkom International MHP» (Миронівський хлібопродукт), «KDM Shipping», «Milk Company», «Авангард», «Ferrexpro» та інші. Базовими показниками розвитку Initial Public Offering у національному макроекономічному середовищі є відповідні рейтинги, на які впливають наступні компоненти: політична стабільність; відкритість

економіки; прозорість ведення бізнесу; макроекономічні параметри; нормативно-правове забезпечення; захист інвестицій; рівень корупції та інші.

Серед фахівців місце значні наукові дискусії щодо питань *злиття та поглинання суб'єктів макроекономічного середовища*. Стикаються повністю протилежні точки зору на доцільність і ефективність зазначених процесів суб'єктів макроекономічного середовища. Частина суб'єктів розглядає злиття як стратегічний напрям підвищення результативності господарської діяльності, а інші вважають їх тільки відображенням владних інстинктів управлінського персоналу, чие прагнення негативно впливає на ефективність діяльності суб'єктів макроекономічного середовища.

В умовах глобалізації та посилення конкуренції у міжнародному середовищі злиття та поглинання суб'єктів господарювання має об'єктивну реальність, яку необхідно досліджувати, оцінювати, аналізувати та прогнозувати з метою формування аналітичних висновків щодо стратегічного розвитку суб'єктів господарювання. Застосування злиття та поглинання у діяльності суб'єктів господарювання покликане посиленням конкуренції у міжнародному макроекономічному середовищі та може бути вагомим інструментом конкурентної стратегії в системі управління.

Наступний компонент векторної трансформації – *стратегічний розвиток електронної комерції* у глобальному міжнародному середовищі.

Електронна комерція (від англ. Electronic commerce) – це сфера цифрової економіки, що включає всі фінансові та торгові транзакції, які проводяться за допомогою комп'ютерних мереж, та бізнес-процеси, пов'язані з проведенням цих транзакцій [4]. Електронна комерція – це господарська діяльність, спрямована на реалізацію товарів (робіт, послуг) з використання сучасних інформаційних технологій на основі мережевих взаємодій між контрагентами. Компоненти електронної комерції дозволяють організувати та здійснювати: торговельні операції фінансовими інвестиціями, грошові операції між контрагентами, діяльність на електронних біржах та аукціонах, оплату товарів (робіт, послуг) тощо. За рахунок використання електронних мереж виникає можливість здійснювати цифровий маркетинг, який забезпечить збільшення позитивних результатів господарської діяльності. До електронної комерції

відносять: електронний обмін інформацією; електронний рух фінансових інвестицій; електронний рух капіталу; електронну торгівлю; електронні гроші; електронний маркетинг; електронний банкінг; електронні страхові послуги; електронний обіг нематеріальних активів тощо.

Вектор трансформації – розвиток форм міжнародної економічної інтеграції з урахуванням екстернальної та інтернальної спрямованості. Екстернальна міжнародна інтеграція здійснюється за рахунок розширення міжнародної господарської діяльності суб'єкта за допомогою використання конкурентних переваг контрагентів у міжнародному макроекономічному просторі. Інтернальна міжнародна інтеграція забезпечує суб'єкта організацією власних закордонних структурних сегментів. У міжнародному макроекономічному просторі екстерналізація та інтерналізація як шляхи інтеграції на мікрорівні найбільш активно застосовуються міжнародними транснаціональними корпораціями.

Всебічна інтернаціоналізація у міжнародному макроекономічному просторі обумовлює виникнення та організацію сучасного явища в стратегічному розвитку нашої цивілізації – глобалізації економічного розвитку під впливом відповідних факторів. Глобалізація економічного розвитку – сучасний об'єктивний процес підпорядкування напрямків фінансово-економічного розвитку сегментних складових міжнародного економічного простору відповідним законамірностям і напрямкам. В умовах сьогодення, глобалізація – це стратегічний всеохоплюючий та незворотній процес зрощування національних економік у міжнародному макроекономічному просторі. В умовах глобалізації підсилюється необхідність гармонізації національних фінансово-економічних інструментів керування макроекономічним розвитком суб'єктів міжнародного простору.

**Висновки.** Таким чином, національне макроекономічне середовище України, в умовах обмеженості ресурсного забезпечення та агресивної поведінки зовнішнього оточення потребує стратегічних радикальних трансформаційних перетворень. Запропоновані вектори трансформації фінансово-економічних процесів у національному макроекономічному просторі дозволять скорегувати стратегічний курс розвитку національної економіки під впливом глобалізаційних процесів, які притаманні сьогоденню.

#### Список використаних джерел:

1. Указ Президента України «Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс] // Адміністрація Президента України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
2. Ломачинська І.А. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: основні риси та характеристики // Міжнародні економічні відносини : [навчальний посібник] / за ред. С. Якубовського. – Одеса: Одеський національний університет, 2015. – 305 с.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984\\_011](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011).
4. Міжнародна економіка : конспект лекцій / Л.О. Чернишова, В. О. Козуб, Л.Л. Носач, Н.Ф. Соболева. – видання 2-ге, перероб. та доп. – Х. : Видавництво «Форт», 2015. – 348 с.
5. Ломачинська І.А. Вплив конвергенції фінансового та реального секторів на розвиток національної економіки України / І. Ломачинська, А. Кравцова // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2012. – Том 17, вип. 2. – С. 139–146.
6. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти : [моногр.] ; Вип. 1 / за ред. д.е.н., доц. Є.І. Масленнікова. – Херсон: Гринь Д.С., 2016. – Вип. 1. – 854 с.
7. Maslennikov E.I. Strategic assessment of the financial sustainability of the industrial enterprise : [Електронний ресурс] / E.I. Maslennikov // Економіка: реалії часу. – 2014. – № 6 (16). – С. 111–115. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/No6/111-115.pdf>.
8. Побережець О.В. Теоретико-методологічні та практичні засади дослідження системи управління результатами діяльності промислового підприємства : [моногр.] / О.В. Побережець. – Херсон : Видавництво : Гринь Д.С., 2016. – 500 с.
9. Масленніков Є.І. Методологічні та практичні засади дослідження системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства [моногр.] / Є.І. Масленніков. – Одеса : Прес-кур'єр, 2015. – 316 с.

Григорьев Г. С.

Национальный университет «Киево-Могилянская академия»

ВЕКТОРНАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ТРАНСФОРМАЦИЙ  
В НАЦИОНАЛЬНОЙ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОЙ СРЕДЕ**Резюме**

В статье предложена векторная направленность финансово-экономических трансформаций, которые требует национальная макроэкономическая среда. Исследовано состояние и влияние факторов на национальную макроэкономическую среду. Разработана структурированная векторная модель трансформации финансово-экономических процессов в национальном макроэкономическом пространстве, в которой основными компонентами, с учетом количественной и качественной ориентации, есть - международная интеграция на финансовых рынках; международная интеграция на товарных рынках; международная кооперация и специализация; формирования инвестиционного портфеля; развитие Initial Public Offering; применение слияния и поглощения; развитие электронной коммерции; развитие форм международной экономической интеграции и глобализация экономического развития.

**Ключевые слова:** вектор, макроэкономическая среда, национальная экономика, глобализация, интеграция, кооперация, специализация.

Hryhoriev H. S.

National University of "Kyiv-Mohyla Academy"

VECTOR DIRECTIONS OF FINANCIAL AND ECONOMIC TRANSFORMATIONS  
IN THE NATIONAL MACROECONOMIC ENVIRONMENT**Summary**

The article proposes a vector orientation of financial and economic transformations that require a national macroeconomic environment. The state and influence of factors on the national macroeconomic environment are investigated. A structured vector model for the transformation of financial and economic processes in the national macroeconomic space is developed, in which the main components, taking into account quantitative and qualitative orientation, are: international integration in the financial markets; international integration in commodity markets; international co-operation and specialization; formation of an investment portfolio; Development Initial Public Offering; application of mergers and acquisitions; e-commerce development; the development of forms of international economic integration and the globalization of economic development.

**Keywords:** vector, macroeconomic environment, national economy, globalization, integration, cooperation, specialization.

УДК 338.43

Зіньцьо Ю. В.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ВИКОРИСТАННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ УПРАВЛІННЯ  
МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

Досліджено досвід зарубіжних країн в управлінні маркетинговою діяльністю фермерських господарств, адже в сільському господарстві, особливо там, де неможливе потокове виробництво продукції, складно досягнути вагомих результатів, які відповідають потребам суспільства, не зміцнивши приватну власність та особистий інтерес працівника. Отже, шлях організації системи фермерських господарств і забезпечення на цій підставі суспільства продуктами харчування в підсумку є тривалим. Фермерські господарства – основа ефективного функціонування сільського господарства розвинутих країн.

**Ключові слова:** фермерські господарства, управління маркетинговою діяльністю, зарубіжний досвід.

**Постановка проблеми.** У багатьох країнах світу фермерські господарства є універсальною, стабільною та високоефективною системою забезпечення населення продуктами харчування, адже вони найбільш адаптовані до ринку господарювання. Це зумовлює актуальність проведеного дослідження.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблема підвищення ефективності маркетингової діяльності фермерських господарств останнім часом привертає все більше уваги вітчизняних таких науковців, як: В. Горьовий, Н. Кузнецова, П. Островський, О. Решетнікова, І. Соловійов та ін. Проте аспект дослідження та використання світового досвіду управління маркетинговою

діяльністю фермерських господарств залишається недостатньо вивченим.

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.** Незважаючи на значну кількість публікацій, залишається низка питань, які зумовлюють перспективу подальших досліджень, насамперед щодо стану та напрямів розвитку фермерських господарств в Україні.

**Мета статті** полягає у дослідженні проблем та перспектив використання світового досвіду управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств в Україні.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Агропромисловий комплекс – найважливіший сектор економіки багатьох країн світу. До них